

Karta przedmiotu

Nazwa i kod przedmiotu	Literatura pozytywizmu - ćwiczenia (Ćw. audytoryjne), PG_00141382						
Kierunek studiów	Filologia polska (O)						
Data rozpoczęcia studiów	październik 2024 r.	Rok akademicki realizacji przedmiotu			2025/2026		
Poziom kształcenia	I stopnia - licencjackie	Grupa zajęć			Grupa zajęć obowiązkowych z zakresu kierunku studiów Grupa zajęć powiązanych z prowadzonymi badaniami naukowymi w dziedzinie nauki związanej z kierunkiem - profil ogólnoakademicki		
Forma studiów	stacjonarne	Sposób realizacji			na uczelni		
Rok studiów	2	Język wykładowy			polski		
Semestr studiów	4	Liczba punktów ECTS			2.0		
Profil kształcenia	ogólnoakademicki	Forma zaliczenia			zaliczenie		
Jednostka prowadząca							
Imię i nazwisko wykładowcy (wykładowców)	Odpowiedzialny za przedmiot		dr hab. Magdalena Kreft-Świetlik				
	Prowadzący zajęcia z przedmiotu		dr Agnieszka Friedrich dr Sylwia Karpowicz-Słowikowska				
Formy zajęć	Forma zajęć	Wykład	Ćwiczenia	Laboratorium	Projekt	Seminarium	RAZEM
	Liczba godzin zajęć	0.0	30.0	0.0	0.0	0.0	30
W tym liczba godzin zajęć na odległość: 0.0							
Aktywność studenta i liczba godzin pracy	Aktywność studenta	Udział w zajęciach dydaktycznych, objętych planem studiów		Udział w konsultacjach		Praca własna studenta	RAZEM
	Liczba godzin pracy studenta	30		2.0		18.0	50
Cel przedmiotu	Celem przedmiotu jest zapoznanie studentów ze światopoglądem okresu pozytywizmu i jego osiągnięciami literackimi. Zajęcia przynoszą szeroki przegląd wybranych tematów i postaw, idei oraz kontekstów, wielkich bohaterów literackich i twórców epoki, a także uprawianych gatunków. Rezultatem ma być również doskonalenie praktycznej umiejętności analizy i interpretacji dzieł literackich.						

Efekty uczenia się przedmiotu	Efekt kierunkowy	Efekt z przedmiotu	Sposób weryfikacji i oceny efektu
	[FPL3_W02] Ma rozszerzoną wiedzę z historii literatury polskiej i powszechnej.	<p>Student:</p> <ul style="list-style-type: none"> • potrafi scharakteryzować okres pozytywizmu w literaturze polskiej, opisać światopogląd epoki, wymienić główne idee, prądy i pojęcia z nią związane, opisać przebieg i przemiany okresu, • potrafi przybliżyć przedstawicieli najważniejszych nurtów, obozów, tendencji i postaw, obecnych w społecznym i literackim życiu publicznym, • posiada informacje potrzebne do ukazania sylwetek najważniejszych twórców literatury okresu pozytywizmu, ich dzieł, podejmowanej przez nich problematyki oraz charakterystyki ich stylu, • ma wiedzę na temat życia polityczno-społeczno-kulturalnego i literatury na ziemiach trzech zaborów, • omawia przemiany realizmu, a także uprawiane w drugiej połowie XIX wieku rodzaje i gatunki literackie, z uwzględnieniem różnicujących się i nowo powstających, • umie ukazać zależność literatury od sytuacji społeczno-polityczno-ekonomiczno-kulturowej, • zdobywając wiedzę o prospołecznych postawach pokolenia drugiej połowy XIX wieku, obserwuje proces kształtowania się świadomości i postaw obywatelskich oraz korzeni obecnych postaw społecznych i patriotycznych, • zdobywa wiedzę na temat źródeł współczesnych sobie zjawisk i postaw (feminizm a problematyka emancypacji kobiet w omawianym okresie, problematyka antysemityzmu, lęk przed cywilizacją techniczną i globalizacją), jest gotów do poszerzenia i zmiany poglądów, • dostrzega i obejmuje refleksją dylematy polityczne, społeczne i historyczne, charakterystyczne dla studiowanej epoki (np. patriotyzm, zdrada, lojalizm, metody walki), a powracające również w kolejnych dekadach i dyskusjach pokoleniowych, • dostrzega znaczenie obecności tak arcydzieł, jak i dzieł pisarzy minorum gentium oraz utworów literatury popularnej w całokształcie literatury ojczystej. 	[SW4] test/egzamin - ustny lub pisemny [SW3] opracowanie tekstowe/ praca pisemna
	[FPL3_W01] Ma rozszerzoną wiedzę o miejscu i znaczeniu literatu-roznawstwa w systemie nauk oraz o jego specyfice przedmiotowej i metodologicznej.	<p>Student:</p> <ul style="list-style-type: none"> • potrafi określić miejsce literatury pozytywizmu w związku z literaturą poprzednich epok (szczególnie romantyzmu) oraz kolejnych generacji (np. modernizmu), jak również jej miejsce na tle literatury powszechnej, • zdobywa doświadczenie interpretacji i reinterpretacji nie tylko tekstów literatury, ale i wszelkich dzieł kultury i przekazów językowych; potrafi prawidłowo odczytać fragmenty tekstów o podwójnym znaczeniu (mowa ezopowa). 	[SW4] test/egzamin - ustny lub pisemny

	Efekt kierunkowy	Efekt z przedmiotu	Sposób weryfikacji i oceny efektu
	[FPL3_K01] Efektywnie organizuje swoją pracę na obszarze literaturoznawczym i krytycznie ocenia stopień jej zaawansowania.	Student: <ul style="list-style-type: none"> • umie pracować samodzielnie i współpracować z innymi, potrafi dokształcać się samodzielnie, sięgać po dodatkowe lektury, podejmować własne zadania badawcze w zakresie literatury pozytywizmu, • poszerza horyzonty i pogłębia świadomość wagi dziedzictwa kulturowego XIX wieku i związków przedstawicieli tej epoki z kolejnymi generacjami. 	[SK2] prezentacja/projekt/referat/raport [SK8] obserwacja samodzielnej lub zespołowej pracy studenta
	[FPL3_U06] Potrafi ocenić poziom swoich kompetencji oraz rozumie potrzebę ciągłego dokształcania się i rozwoju zawodowego w zakresie literaturoznawstwa.	Student: <ul style="list-style-type: none"> • uświadamia sobie zakres własnej wiedzy dotyczącej literatury drugiej połowy XIX wieku i konsekwencji z tego wynikających, • umiejętnie organizuje działania badawcze i samokształceniowe w zakresie literatury polskiej oraz krytycznie ocenia stopień ich zaawansowania, • dąży do samodzielnego poszerzania posiadanej przez siebie wiedzy na temat literatury okresu pozytywizmu i umiejętności jej interpretowania. 	[SU5] realizacja zadania problemowego [SU8] obserwacja samodzielnej lub zespołowej pracy studenta
	[FPL3_U03] Posiada podstawowe umiejętności badawcze, obejmujące formułowanie i analizę problemów badawczych, dobór metod i narzędzi badawczych, opracowanie i prezentację wyników, pozwalające na rozwiązywanie problemów w zakresie literaturoznawstwa.	Student: <ul style="list-style-type: none"> • w praktyce stosuje nabytą wiedzę z zakresu historii literatury polskiej i powszechnej oraz poetyki i teorii literatury, • posługuje się terminami z zakresu historii i teorii literatury, pracując z tekstami pozytywistycznymi, • odróżnia rozmaite formy wypowiedzi, potrafi przygotować krótką wypowiedź ustną na zadany temat związany z literaturą pozytywizmu oraz wypowiedź interpretacyjną, a także odpowiedzieć pisemnie na podane w sprawdzianie zagadnienia, • zabiera głos w dyskusji w grupie, dowodzi, argumentuje, porównuje, polemizuje i formułuje sądy na temat często kontrowersyjnych i niejednoznacznych postaw bohaterów literackich i omawianych problemów, wykorzystując przy tym swe doświadczenie i obserwacje natury społecznej i psychologicznej, • doskonali umiejętność notowania, szybkiego czytania, gromadzenia materiałów do studiów, planowania pracy oraz wykonuje prace pisemne o różnej treści, przeznaczeniu i obszerności. 	[SU1] wypowiedź ustna/rozmowa/diskusja [SU3] opracowanie tekstowe/praca pisemna [SU6] demonstracja umiejętności praktycznych
	[FPL3_U01] Potrafi wyszukiwać, analizować, oceniać i selekcjonować informacje z zakresu literaturoznawstwa z wykorzystaniem źródeł mówionych i pisanych dostępnych we wszystkich mediach.	Student: <ul style="list-style-type: none"> • korzysta z tradycyjnych i nowoczesnych źródeł tekstów literackich oraz opracowań naukowych, bibliografii i słowników, • opracowuje zagadnienia dotyczące literatury omawianego okresu, samodzielnie zdobywa wiedzę stanowiącą podstawę do zajęć. 	[SU2] prezentacja/projekt/referat/raport [SU5] realizacja zadania problemowego
Treści przedmiotu	Problematyka ćwiczeń: analiza i interpretacja dzieł literatury pozytywistycznej wybranych z listy lektur przez Prowadzącego, z uwzględnieniem problematyki pojawiającej się na wykładach ukazanie odbicia rozmaitych problemów epoki w powstających wówczas tekstach literackich (powieści, nowele, poezja czasów niepoetyckich, publicystyka); mowa ezopowa; realizm tendencyjny, dojrzały, naturalizm; poetyka powieści dojrzałego realizmu; powieść historyczna; kontekst społeczny, filozoficzny, psychologiczny, biograficzny utworów; symbolika, tematy i motywy; dramat i teatr; związki z literaturą zachodnioeuropejską; charakterystyka stylu najwybitniejszych pisarzy.		

<p>Wymagania wstępne i dodatkowe</p>	<p>Wymaga się ukończenia przedmiotów historyczno-literackich z poprzednich semestrów, chyba że Prowadzący zdecyduje inaczej.</p> <p>Umiejętność analizy i interpretacji dzieł literackich, wiedza na temat historii literatury polskiej i literatury powszechnej okresów poprzedzających omawianą epokę literacką.</p> <p>W przypadku studentów z zagranicy konieczna jest znajomość języka polskiego w stopniu umożliwiającym zrozumienie treści prezentowanych podczas zajęć i aktywny w nich udział.</p>								
<p>Sposoby i kryteria oceniania osiągniętych efektów uczenia się</p>	<table border="1"> <thead> <tr> <th>Sposób oceniania (składowe)</th> <th>Próg zaliczeniowy</th> <th>Składowa oceny końcowej</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>egzamin ustny</td> <td>51.0%</td> <td>100.0%</td> </tr> </tbody> </table>	Sposób oceniania (składowe)	Próg zaliczeniowy	Składowa oceny końcowej	egzamin ustny	51.0%	100.0%		
Sposób oceniania (składowe)	Próg zaliczeniowy	Składowa oceny końcowej							
egzamin ustny	51.0%	100.0%							
<p>Zalecana lista lektur</p>	<p>Podstawowa lista lektur</p> <p>Każdorazowo na początku semestru Prowadzący ustala zakres lektur wymaganych do zaliczenia przedmiotu i do egzaminu.</p> <p>Teksty literackie obowiązkowe:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Adam Asnyk, Poezje zebrane, wstęp Z. Mocarska-Tycowa, Toruń 1995 (Sen grobów, sonety Nad głębiami, poezja tatrzańska, erotyki). • Michał Bałucki, Grube ryby (wydanie Biblioteki Narodowej [BN]). • Adolf Dygasiński, Zając. • Maria Konopnicka, Poezje, oprac. A. Brodzka (np. cykle: Obrazki, Na fujarce, Piosenki i pieśni, Pieśni bez echa, Italia). Nowele: Banasiowa; Dym; Nasza szkapka; Panna Florentyna; Martwa natura; Miłosierdzie gminy; W Gdańsku. • Jan Lam, Wielki świat Capowic. • Eliza Orzeszkowa, Nad Niemnem (BN); Marta; Cham; Meir Ezofowicz. Nowele: ABC; Dobra pani; Hekuba; Ogniwa; Tadeusz; W zimowy wieczór. • Programy i dyskusje literackie okresu pozytywizmu, oprac. J. Kulczycka-Saloni (BN): wstęp oraz artykuły: A. Wiślicki, Groch na ścianę; E. Orzeszkowa, Kilka uwag nad powieścią; O powieściach T.T. Jeża z rzutem oka na powieść w ogóle; A. Świętochowski, Pleśń społeczna i literacka; P. Chmielowski, Utylitaryzm w literaturze; Niemoralność w literaturze; B. Prus, Słódko o krytyce pozytywnej; Ogniem i mieczem. Powieść z lat dawnych [rec.]; H. Sienkiewicz, O naturalizmie w powieści; O powieści historycznej; A. Sygietyński, Współczesna powieść we Francji. G. Flaubert. • Bolesław Prus, Kroniki. Wybór (BN); Lalka (BN); Placówka (BN); Emancypantki; Faraon. Nowele: Antek; Cienie; Kamizelka; Omyłka; Powracająca fala; Sen; Z legend dawnego Egiptu (BN). • Henryk Sienkiewicz, Listy z podróży do Ameryki (wybrane); Ogniem i mieczem; Bez dogmatu (BN). Nowele: Nikt nie jest prorokiem między swymi; Jamioł; Sachem; Stary sługa; Szkice węglem; Z pamiętnika poznańskiego nauczyciela; Za chlebem (BN). • Aleksander Świętochowski, Chawa Rubin; Klub szachistów; Woły (BN). <p>Podręczniki i opracowania historycznoliterackie obowiązkowe:</p> <ul style="list-style-type: none"> • G. Borkowska, Pozytywiści i inni, Warszawa 1996. • E. Jankowski, Eliza Orzeszkowa, Warszawa 1964. • J. Krzyżanowski, Twórczość Henryka Sienkiewicza, Warszawa 1970. • J. Kulczycka-Saloni, D. Knysz-Rudzka, E. Paczoska, Naturalizm i naturaliści w Polsce, Warszawa 1992. • H. Markiewicz, Pozytywizm, Warszawa 1999. • A. Martuszevska, Poetyka polskiej powieści dojrzałego realizmu (1876-1895), Wrocław 1977. • Obraz literatury polskiej. Seria 4. Literatura polska w okresie realizmu i naturalizmu, pod red. H. Markiewicza, J. Kulczyckiej-Saloni, Z. Żabickiego. T. 14, Warszawa 1965-1971. • Słownik literatury polskiej XIX wieku, red. J. Bachórz, A. Kowalczykowa, Wrocław 1991. • Z. Szwejkowski, Twórczość Bolesława Prusa. T. 12, Warszawa 1972 (wyd. II). • J. Tomkowski, Mój pozytywizm, Warszawa 1993. • "Znak" 1996, nr 2: Dziedzictwo pozytywizmu. 								

	<p>Uzupełniająca lista lektur</p>	<p>Teksty literackie nadobowiązkowe do wyboru:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Michał Bałucki, Pan burmistrz z Pipidówki; Dom otwarty. • Józef Bliziński, Rozbitki (BN). • Tadeusz Budrewicz, Wiersze pozytywistów. Interpretacje, Katowice 2000. • Adolf Dygasiński, Wilk, psy i ludzie; Beldonek. • Iskry z popiołów. Zapomniane opowiadania polskie XIX wieku. S. 12, oprac. J. W. Gomulicki, Warszawa 1958-1960 (wybrane opowiadania). • Maria Konopnicka, Nowelistyka: Obrazki więzienne; Na normandzkim brzegu; wybrane utwory dla dzieci. • Józef Ignacy Kraszewski, Dziecię Starego Miasta (BN); Szalona. • Jan Lam, Głowy do pozłoty; Koroniarz w Galicji; Wybór kronik, oprac. S. Frybes, Warszawa 1954. • Eliza Orzeszkowa, Dziurdziowie; Bene nati. • Programy i dyskusje literackie okresu pozytywizmu, oprac. J. Kulczycka-Saloni (BN). Artykuły: A. Świętochowski, My i wy; P. Chmielowski, Młode siły; ks. F. Krupiński, Romantyzm i jego skutki; S. Witkiewicz, Mickiewicz jako kolorysta. • Bolesław Prus, Literackie notatki o kompozycji (wybrane fragmenty), wstęp, wybór, oprac. A. Martuszevska, Gdańsk 2010; Grzechy dzieciństwa; Anielka. • Publicystyka okresu pozytywizmu 1860-1900. Antologia, oprac. S. Fita, Warszawa 2002. • Henryk Sienkiewicz, Rodzina Połanieckich; Quo vadis (BN); Potop; Krzyżacy. Nowelistyka: Janko Muzykant; Latarnik; Legenda żeglarska [BN]. • Antoni Sygietyński, Na skałach Calvados; Wysadzony z siodła. • Adam Szymański, Szkice (wybrane teksty), wstęp i oprac. B. Burdziej, Kraków 1998. • Aleksander Świętochowski, Dumania pesymisty, oprac. i wstęp E. Paczoska, Warszawa 2002; Liberum veto, t. 12, wybór i wstęp S. Sandler, Warszawa 1976; Wspomnienia, oprac. S. Sandler, Wrocław 1966. • Gabriela Zapolska, Kaśka Kariatyda. <p>Opracowania historycznoliterackie nadobowiązkowe do wyboru:</p> <ul style="list-style-type: none"> • J. Bachórz, Spotkania z Lalką. Mendel studiów i szkiców o powieści Bolesława Prusa, Gdańsk 2010. • A. Brodzka, Maria Konopnicka, Warszawa 1961. • T. Bujnicki, Sienkiewicza Powieści z lat dawnych. Studia, Kraków 1996. • Filozofia i myśl społeczna w latach 1865-1895, wybór i oprac. A. Hochfeldowa i B. Skarga, t. 12, Warszawa 1980. • S. Kieniewicz, Dramat trzeźwych entuzjastów. O ludziach pracy organicznej, Warszawa 1964. • R. Koziółek, Ciała Sienkiewicza. Studia o płci i przemocy, Katowice 2009. • Lalka i inne. Studia w stulecie polskiej powieści realistycznej, pod red. J. Bachorza i M. Głowińskiego, Warszawa 1992. • L. Magnone, Maria Konopnicka. Lustra i symptomy, Gdańsk 2011. • H. Markiewicz, Lalka Bolesława Prusa, Warszawa 1967. • Z. Mocarcka-Tycowa, Wybory i konieczności. Poezja Asnyka wobec gustów estetycznych i najważniejszych pytań swoich czasów, Toruń 1990. • Nowe stulecie trójcy powieściopisarzy, pod red. A.Z. Makowieckiego, Warszawa 1992. • Przełom antypozytywistyczny w polskiej świadomości kulturowej końca XIX wieku, pod red. T. Bujnickiego i J. Maciejewskiego, Wrocław 1986. • A. Romanowski, Pozytywizm na Litwie. Polskie życie kulturalne na ziemiach litewsko-białorusko-inflanckich w latach 1864-1904, Kraków 2003. • Sekrety Orzeszkowej, pod red. G. Borkowskiej, M. Rudkowskiej, I. Wiśniewskiej, Warszawa 2012. • Zdziwienia Kraszewskim, pod red. M. Zielińskiej, Wrocław 1990. • M. Żmigrodzka, Orzeszkowa. Młodość pozytywizmu, Warszawa 1965.
	<p>Adresy eZasobów</p>	

Przykładowe zagadnienia/ przykładowe pytania/ realizowane zadania	<ol style="list-style-type: none"> 1. Bolesław Prus jako dziennikarz i felietonista. 2. Poezje Marii Konopnickiej - tematy, style, gatunki. 3. Komizm i satyra w twórczości Jana Lema. 4. Naturalizm w twórczości Adolfa Dygasieńskiego. 5. Trylogia Henryka Sienkiewicza - model powieści historycznej, tematyka, styl i recepcja. 6. Czas i przestrzeń w Nad Niemnem Elizy Orzeszkowej. 7. Lalka jako "powieść z wielkich pytań epoki". 8. Pozytywiści o kobietach i kwestii kobiecej - wybrane utwory publicystyczne i prozatorskie. 9. Postacie chłopów w twórczości Orzeszkowej i Sienkiewicza. 10. Nowelistyka paraboliczna - objaśnienie gatunku, funkcje, przykłady oraz interpretacje.
Praktyki zawodowe w ramach przedmiotu	Nie dotyczy

Dokument wygenerowany elektronicznie. Nie wymaga pieczęci ani podpisu.